

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 67/08-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. marca 2008 predbežne prerokoval sťažnosť R. Z., ..., toho času vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. P. S., B., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tošs 5/2007 a jeho uznesením z 28. marca 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. Z. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. mája 2007 doručená sťažnosť R. Z., ..., toho času vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), doplnená prostredníctvom jeho splnomocneného právneho zástupcu v písomnom podaní doručenom ústavnému súdu 10. augusta 2007. Sťažovateľ namietal porušenie základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj

porušenie práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 28. marca 2007 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tošs 5/2007.

Sťažovateľ je trestne stíhaný vyšetrovateľom Prezídia Policajného zboru Slovenskej republiky, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, odbor vyšetrovania Bratislava (ďalej len „vyšetrovateľ“) v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: PPZ-41/BOK-C-2006.

Uznesením vyšetrovateľa z 3. októbra 2006 sp. zn. ČVS: PPZ-31/BOK-C-2006 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona spáchaný formou spolupáchateľstva v zmysle § 20 Trestného zákona.

V tom istom trestnom konaní bolo 7. októbra 2006 sťažovateľovi rozšírené obvinenie pre ďalší zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona spáchaný formou spolupáchateľstva v zmysle § 20 Trestného zákona.

Uznesením zo 6. decembra 2006 sp. zn. ČVS: PPZ-41/BOK-C-2006 bolo sťažovateľovi a ďalším osobám vznesené obvinenie pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a iné trestné činy.

Uznesením vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: PPZ-41/BOK-C-2006 zo 6. decembra 2006 boli obe uvedené trestné konania spojené na spoločné konanie (per analogiam podľa § 21 ods. 3 s poukazom na § 18 ods. 1 Trestného poriadku) s tým, že konanie bude ďalej vedené pod sp. zn. ČVS: PPZ-41/BOK-C-2006. Súčasne so spojením vecí na spoločné konanie došlo vo vzťahu k sťažovateľovi a ďalším spoluobvineným zo strany orgánov činných v trestnom konaní k zmene právnej kvalifikácie skutku, pre ktorý im bolo vyšetrovateľom vznesené prvé obvinenie (v konaní pod sp. zn. ČVS: PPZ-31/BOK-C-2006) za obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a ods. 4 písm. c) Trestného zákona.

Sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Senica sp. zn. Tp 41/2006 z 10. októbra 2006 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3 Tpo 57/2006 z 24. októbra 2006 z dôvodov podľa v § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku. Lehota väzby mu začala plynúť 7. októbra 2006 od 12:10 h.

Na základe návrhu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) zo 6. marca 2007 bola uznesením sudcu pre prípravné konanie Špeciálneho súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špeciálny súd“) sp. zn. BB-Pšv 24/2006 zo 16. marca 2007 v spojení s napádaným uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tošs 5/2007 z 28. marca 2007 lehota trvania sťažovateľovej väzby predĺžená do 7. októbra 2007.

Sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namieta: *„V zmysle článku 5 ods. 4 Dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie ak je pozbavenie slobody nezákonné. Podľa judikatúry ESLP, z ktorej vychádza aj judikatúra Ústavného súdu je v citovanom ustanovení obsiahnuté tak právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, ako aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, respektíve primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania /obdobne napríklad III. US 7/00, III.US 198/05/.*

Predmetom konania vo veci samej v danom prípade má byť podľa názoru môjho mandanta to, či Najvyšší súd uznesením spisovej značky 3 Tošs 5/2007 z 28. marca 2007, ktorým predĺžil môjmu klientovi väzbu o šesť mesiacov, rešpektoval právo sťažovateľa podľa článku 5 ods. 4 Dohovoru, keď osobne nevypočul obvineného k dôvodnom a okolnostiam ďalšieho predĺženia lehoty trvania jeho väzby o šesť mesiacov. V napadnutom uznesení Najvyšší súd konštatoval väzobné dôvody sťažovateľa podľa § 67 ods. 1, písmeno a, b, c Trestného poriadku [správne má byť podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku, pozn.], pričom z dokladov, ktoré súdny spis obsahuje je zrejmé, že sťažovateľ sa trestnému stíhaniu nevyhýbal a bol do väzby vzatý napriek tomu, že jeho prvý výsluch, na ktorý dostal riadne predvolanie, sa mal konať až v pondelok a jeho polícia

zadržala a následne vzala do väzby už tri dni pred týmto úkonom, na ktorý bol riadne pozvaný vyšetrovateľom na základe telefonického dohovoru medzi sťažovateľom a vyšetrovateľom a na základe osobného dohovoru právneho zástupcu sťažovateľa a vyšetrovateľa. Ďalej bol udaný dôvod kolúzny, ktorý však nebol ničím odôvodnený, pretože zo spisu nevyplývajú žiadne preukázateľné fakty, ktoré by nasvedčovali tomu, že sťažovateľ sa čo i len pokúsil niekoho v predmetnej veci akýmkoľvek spôsobom ovplyvňovať. Zároveň boli dané dôvody resp. odôvodnenie v smere pokračujúcej trestnej činnosti, hoci ani v tomto smere nebol predložený žiadny dôkaz, ktorý by nasvedčoval tomu, že sa v trestnej činnosti pokračuje alebo by sa malo pokračovať, pretože prevažná časť skutkov, ktoré sú môjmu mandantovi dávané za vinu boli spáchané v dlhšom časovom období pred začatím trestného stíhania v predmetnej veci. Sťažovateľ sa domnieva, že uznesením Najvyššieho súdu došlo k porušeniu označených základných práv, pretože v žiadnom z uvedených dôvodov, ktorý Najvyšší súd ako dôvody väzobné uvádzal, nebol osvedčený a preukázaný ani jediný dôkaz o ich existencii, vychádzalo sa iba z hypotetických predpokladov, že by takéto dôvody mohli existovať alternatívne, že by takéto skutočnosti v budúcnosti mohli nastať. Sťažovateľ okrem toho uvádza, že v priebehu konania viac krát žiadal o to, aby bol osobne vypočutý z dôvodov svojej väzby, avšak v priebehu trestného stíhania do predĺženia väzby k takejto situácii ani raz nedošlo, prvý a jediný krát počas trvania väzby bol vypočutý pri svojom zadržaní a pri rozhodovaní o vzatí do väzby. (...) Sťažovateľ žiadal, aby bol v súlade s judikatúrou slovenských súdov ale i medzinárodného súdnictva osobne vypočutý k dôvodom svojej väzby aj pred Najvyšším súdom. Napriek tomu Najvyšší súd rozhodoval na neverejnom zasadnutí a tým procesným stranám neumožnil zachovať zásadu rovnosti strán, pretože v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, napríklad v rozhodnutí Schieser verzus Švajčiarsko z roku 1996, podľa ktorého ak je osoba vo väzbe, musí byť vypočutá k dôvodom svojej väzby, čo dáva záruku spravodlivého procesu, mal byť aj môj mandant vypočutý pri rozhodovaní o predĺžení jeho väzby pred Najvyšším súdom. Vzhľadom k tomu, že Najvyšší súd uvedeným postupom nekonal má zato, že došlo k porušeniu požiadaviek, zakotvených v článku 5 ods. 4 Dohovoru.“

Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd: „... deklaroval porušenie jeho základných práv podľa článku 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy a práv

podľa článku 5 odsek 1 písmena c odsek 3 a 4 Dohovoru uznesením Najvyššieho súdu, ako je vyššie uvedené, aby Ústavný súd SR namietané uznesenie zrušil a vrátil Najvyššiemu súdu na ďalšie konanie“.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V súlade s ustanovením § 25 zákona o ústavnom súde bola sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokovaná na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu. Predmetom konania pred ústavným súdom je preskúmanie ústavnej konformity sťažnosťou napádaného uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tošs 5/2007 z 28. marca 2007 a posúdenie ústavnosti procesného postupu najvyššieho súdu, ktorý vydaniu označeného rozhodnutia predchádzal.

V súvislosti s ich preskúmaním ústavný súd samozrejme prihliadal aj na obsah uznesenia špeciálneho súdu o predĺžení lehoty trvania sťažovateľovej väzby sp. zn. BB-Pšv 24/2006 zo 16. marca 2007, ako aj na procesný postup špeciálneho súdu predchádzajúci vydaniu označeného rozhodnutia, pretože tieto boli predmetom preskúmania zo strany najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 3 Tošs 5/2007. V tomto ohľade predstavuje procesný postup a rozhodnutia špeciálneho súdu a najvyššieho súdu v konaní o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania sťažovateľovej väzby jeden celok.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 prvej vety ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom, na základe zákonného zatknutia alebo iného pozbavenia slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenia sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol

o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02).

Predovšetkým treba uviesť, že sťažnosťou napádané uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tošs 5/2007 z 28. marca 2007 sa týka ďalšieho trvania väzby sťažovateľa. Dôvodnosť ďalšieho trvania väzby je *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru. Článok 5 ods. 1 písm. c) dohovoru sa naopak *ratione materiae* vzťahuje na rozhodovanie o vzatí do väzby (o uvalení väzby). Sťažovateľova námietka porušenia čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, ktorú sťažovateľ napokon ani žiadnym spôsobom neodôvodnil, je preto neopodstatnená už na prvý pohľad (obdobne napr. I. ÚS 352/06, III. ÚS 34/07). Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy je osoba vo väzbe oprávnená na preskúmanie procesných a hmotných podmienok, ktoré sú predpokladom zákonnosti tejto väzby. Požiadavka preskúmania hmotných podmienok väzby zahŕňa povinnosť preskúmať okolnosti svedčiace pre a proti väzbe a rozhodnúť, s poukazom na právne kritériá, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu, ako aj povinnosť prepustiť osobu na slobodu, pokiaľ také dôvody neexistujú (pozri III. ÚS 38/01, III. ÚS 79/02 a III. ÚS 135/04).

Vzhľadom na závažné dôsledky pozbavenia osobnej slobody musí konanie, ktorého predmetom je preskúmanie zákonnosti väzby (konanie v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ale aj podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru), splňať niektoré princípy spravodlivého konania ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jedným z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07).

Rešpektovanie základných práv fyzickej osoby podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy v prípadoch, ak je pozbavená osobnej slobody väzbou, však zahŕňa aj zabezpečenie ďalších základných procesných záruk vyžadovaných v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru v konaní súdu, ktorého predmetom je rozhodovanie o ďalšom trvaní väzby.

Osoba vo väzbe musí mať možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe a vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej dôvodnosti a zákonnosti. Musí jej byť daná možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam protistrany (prokurátora) týkajúcim sa odôvodnenosti trvania väzby a vyvracať ich. Za týmto účelom jej musí byť poskytnutá možnosť nahliadnuť do spisu (pokiaľ o to požiada), pričom jej nemôže byť odopreté právo oboznámiť sa s dôkazmi a skutočnosťami, o ktoré by sa malo opierať rozhodnutie súdu o väzbe (kontradiktórnosť konania).

Procesný postup súdu musí zabezpečiť, aby bola obvinenému v týchto smeroch poskytnutá rozumná príležitosť obhajovať svoje záujmy za podmienok, ktoré ho nepostavia do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s druhou stranou (princíp „rovnosti zbraní“).

Zabezpečenie kontradiktórnej povahy konania a rešpektovanie princípu „rovnosti zbraní“ predstavujú základné procesné garancie uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody väzbou (napr. III. ÚS 198/05, III. ÚS 226/07).

Podstatnou súčasťou procesných záruk v konaní podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru v prípadoch, keď pozbavenie osobnej slobody dotknutej osoby spadá pod čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, je aj osobná prítomnosť obvineného v konaní pred súdom umožňujúca mu osobne sa k veci vyjadriť, pretože sama osebe predstavuje významnú garanciu rešpektovania práv obvineného (obdobne napr. III. ÚS 84/06, I. ÚS 352/06, II. ÚS 315/06) a za určitých okolností môže predstavovať nevyhnutný predpoklad na rešpektovanie základných procesných garancií uplatniteľných vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody väzbou (kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“).

Avšak rozhodnutie súdu bez osobnej účasti obvineného v konaní týkajúcom sa preskúmania zákonnosti jeho väzby nemusí v každom jednotlivom prípade predstavovať ústavné nekonformný zásah do základných práv a slobôd obvineného. Rešpektovanie práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a v čl. 5 ods. 4 dohovoru vyžaduje, aby v priebehu väzby obvineného bola procesná záruka spočívajúca v jeho možnosti byť osobne prítomný v konaní pred súdom a osobne sa k veci vyjadriť rešpektovaná v rámci periodickej súdnej kontroly väzby (v rámci konaní spadajúcich pod režim čl. 5 ods. 4 dohovoru) v primeraných (t. j. v relatívne krátkych) časových intervaloch. Osobná prítomnosť obvineného v konaní pred súdom je nevyhnutná vždy, keď to vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu vyžaduje povaha skutočností (tvrdení a skutkových okolností), ktoré majú byť predmetom posúdenia súdom, alebo ak je vzhľadom na procesnú situáciu a povahu prejednávaných skutočností zabezpečenie osobnej prítomnosti obvineného nevyhnutným predpokladom rešpektovania kontradiktórnosti konania a princípu „rovnosti zbraní“ (napr. III. ÚS 34/07, III. ÚS 226/07).

Nevyhnutnosť osobnej prítomnosti obvineného pred súdom v takomto konaní je potrebné posudzovať vždy individuálne, podľa okolností konkrétneho prípadu. Čisto písomné konanie o sťažnosti obvineného proti rozhodnutiu o väzbe pred súdom druhého stupňa môže byť v súlade s čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj s čl. 5 ods. 4 dohovoru, ak ani prokurátor nebol na zasadnutí súdu prítomný (napr. III. ÚS 345/06).

Dňa 6. marca 2007 podal prokurátor návrh na predĺženie lehoty trvania sťažovateľovej väzby v prípravnom konaní do 7. októbra 2007. Sudca pre prípravné konanie špeciálneho súdu nariadil na prerokovanie návrhu prokurátora verejné zasadnutie, ktoré sa uskutočnilo 16. marca 2007 za účasti sťažovateľa aj jeho obhajcu. Sťažovateľ v rámci vypočutia sudcom pre prípravné konanie uviedol: *„Čo sa týka návrhu prokurátora UŠP navrhujem tento zamietnuť. Plne sa pridrižiam výpovede, ktorú som uskutočnil v prípravnom konaní. V týchto výpovediach som sa k určitým skutkom priznal, avšak ďalšie skutky, ktoré sú mi kladené za vinu, tak tieto som nespáchal. Mal som dosť finančných prostriedkov na to, aby som bol nútený niekoho vydierať. Chcem dodať, že ak by som bol prepustený z väzby, tak sa budem zdržiavať v mieste trvalého bydliska, nedopustím sa žiadnej trestnej činnosti. Treba to chápať tak, že využívam svoje právo a dávam sľub za prepustenie z väzby na slobodu. To je všetko, viac nemám, čo by som k veci dodal.“*

Obhajca sťažovateľa v rámci svojho vyjadrenia uviedol: *„Môj klient sa jednak priznal a popísal skutok, z ktorého sa cíti byť vinným. Okrem toho chcem uviesť toľko, že výpoveď svedka P. v podstate vyznieva v jeho prospech. Sám povedal, že k vydieraniu nedošlo. U môjho klienta podľa môjho názoru neexistuje žiadny dôvod väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. a), b), c) Tr. por. Chcem len dodať toľko, že môj klient sa zdržiaval v mieste svojho bydliska a dobrovoľne odišiel s políciou. Záverom chcem uviesť, že obvinený má rodinu, počas výkonu väzby sa mu narodilo dieťa, a preto má vyživovaciu povinnosť. Poukazujem na jeho písomný sľub a ak je to možné dávam aj ja záruku vzhľadom na moju osobu, že osobne budem vplývať na to, aby sa žiadnej trestnej činnosti ďalej nedopúšťal a aby sa zdržiaval v mieste svojho bydliska.“*

Sudca pre prípravné konanie špeciálneho súdu uznesením sp. zn. BB-Pšv 24/2006 zo 16. marca 2007 rozhodol o predĺžení lehoty trvania sťažovateľovej väzby v prípravnom konaní do 7. októbra 2007. Zároveň rozhodol, že ponúkanú záruku ani písomný sľub sťažovateľa neprijíma.

V odôvodnení svojho rozhodnutia sudca pre prípravné konanie špeciálneho súdu okrem iného uviedol: *„Návrh bol prokurátorom v zmysle požiadavky rovnakého postavenia*

strán v trestnom konaní zaslaný obvineným a ich obhajcom na vyjadrenie sa k dôvodom navrhovaného predĺženia väzby.

Do termínu konania verejného zasadnutia sa písomne tak obvinení, ako aj obhajcovia k návrhu prokurátora ÚŠP GP SR nevyjadrili.

Na verejnom zasadnutí konanom dňa 16. 3. 2007 bol oboznámený podstatný obsah spisu a boli vypočuté aj jednotlivé návrhy procesných strán trestného konania. (...)

Sudca pre prípravné konanie po preštudovaní návrhu prokurátora ÚŠP GP SR, predloženého spisového materiálu a na základe vyjadrenia strán v trestnom konaní dospel k záveru, že podaný návrh je dôvodný. (...)

Vzhľadom na zákonnú povinnosť uvedenú v § 79 ods. 2 Tr. por. a kumulatívne usporiadanie dôvodov väzby v trestnom konaní, preskúmal sudca pre prípravné konanie to, či trestné stíhanie je proti obvineným vedené dôvodne. (...)

Bolo zistené, že dôvodnosť podozrenia zo spáchania stíhaných skutkov u všetkých obvinených pretrváva aj v čase rozhodovania o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby. Podľa procesného sudcu je namieste záver, že všetci obvinení uvedení vo výroku tohto uznesenia sú aj naďalej dôvodne podozriví zo spáchania skutkov uvedených v uzneseniach vyšetrovateľa. Navyiac od posledného právoplatného rozhodnutia o väzbe boli vyšetrovateľom vykonané viaceré vyšetrovacie úkony, ktorých výsledky dôvodnosť trestného stíhania nespochybnili.

Je potrebné zdôrazniť, že v súčasnom štádiu trestného konania nie je nevyhnutné aby, vina obvinených bola zo zadovážených dôkazov jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností preukázaná. Na rozhodnutie o ich väzbe postačuje to, že v trestnom spise zabezpečený súhrn dôkazov je na takej úrovni aby, v rovine určitej rozumnej istoty bolo možné prijať záver, že obvinení sa s najväčšou pravdepodobnosťou dopustili spáchania skutkov, ktoré majú zákonné znaky trestných činov podľa osobitnej časti Trestného zákona. V danom prípade niet dôvodu na zmenu názoru v hodnotení skutkových okolností spáchania trestnej činnosti. (...)

Konkrétne okolnosti páchania trestnej činnosti vyplývajú z výpovedí svedkov P. P., R. M., M. Č., ako aj ostatných svedkov, ktorí boli v danej veci už vypočutí a pomerne podrobne opísali priebeh jednotlivých skutkov na ktorých sa mali obvinení podľa uznesení vyšetrovateľa ako členovia zločineckej skupiny podieľať. Tomuto záveru okrem svedeckých

tvrdení nasvedčujú listinné dôkazy, ktoré boli v doterajšom priebehu vyšetrovania orgánmi prípravného konania zadovážené. Zistené okolnosti páchania trestnej činnosti poukazujú na to, že obvinení, ktorí sa mali na stíhanej trestnej činnosti podieľať, konali ako zoskupenie osôb s určenými vnútornými vzťahmi, väzbami a štruktúrou v trestnom práve formovanými ako zločinecká skupina. (...)

S poukazom (...) na skutočnosť, že proti obvineným sa vedie trestné stíhanie pre obzvlášť závažné zločiny, môže väzba v prípravnom konaní trvať najviac 24 mesiacov. (...)

U všetkých obvinených uvedených vo výroku tohto uznesenia pretrváva väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por. Uvedený záver je opodstatnený aj vzhľadom na vznesené obvinenie zo dňa 6. 12. 2006 za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a iné trestné činy. Toto vyšetrovanie prebieha po vznesení obvinenia voči obvineným len tri mesiace a je dôvodné predpokladať, že v prípade prepustenia obvinených na slobodu by došlo medzi nimi a ostatnými členmi zločineckej skupiny a ďalšími páchatelmi k vzájomnému kontaktu s cieľom kolúzie a pôsobenia na svedkov v záujme odstránenia alebo ovplyvnenia dôkazov, ktoré svedčia v ich neprospech a usvedčujú ich z páchania stíhanej trestnej činnosti. V tomto smere sa sudca pre prípravné konanie stotožňuje s názorom prokurátora, že prepustenie obvinených na slobodu by mohlo zmariť účel trestného konania alebo ho podstatne sťažiť. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že M. Š. mal mať vedúce postavenie v zločineckej skupine spolu s P. H., ktorý mal upresňovať jeho pokyny pre ostatných členov skupiny, ktorými boli aj R. Z. a M. M. Hodnotiac dôvodnosť zotrvania obvinených vo väzbe v kontexte závažnosti ich konania nemožno podceňovať ani obsah svedeckej výpovede poškodeného P. P., ktorému malo byť vyhrázané fyzickou ujmou a ani reálnosť obavy z možného ovplyvňovania ostatných spoluobvinených, ktorý mali byť členmi zločineckej skupiny, ktorá v danom regióne pôsobila okolo 5 rokov, keď neboli stotožnení všetci páchatelia trestných činov, na ktorých sa mala svojou činnosťou podieľať. Podľa názoru sudcu je aj v čase rozhodovania o predložennom návrhu prokurátora daný reálny predpoklad, že obvinení M. Š., P. H., M. M. a R. Z. by mohli kontaktovať doposiaľ nestotožnených členov a páchatelov trestnej činnosti za účelom pôsobenia na svedkov, prípadne za účelom zosúladenia svojej obrany v trestnom konaní, čím by podstatne marili objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Uvedené okolnosti vo svojom

súhrne tvoria konkrétne skutočnosti ktoré odôvodňujú dôvodnú obavu predpokladanú ustanovením § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por.

Pokiaľ ide o dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), c) Tr. por., tieto naďalej pretrvávajú u obvineného R. Z. K nim je potrebné uviesť, že tento obvinený vlastne až do svojho zadržania políciou dňa 7. 10. 2006 sa vyhýbal trestnému konaniu. K zadržaniu jeho osoby došlo až na základe operatívnych informácií polície, pričom na úkony trestného konania sa úmyselne nedostavil bez udania dôvodu a bez výsledku zostali aj previerky vykonané v mieste jeho trvalého bydliska, ako aj na ďalších možných miestach jeho predpokladaného výskytu. Uvedené skutočnosti vo svojom súhrne odôvodňujú obavu, že v prípade jeho prepustenia na slobodu ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu. Podľa názoru sudcu je u obvineného Z. odôvodnená obava z možného pokračovania v trestnej činnosti aj vzhľadom k tomu, že páchania trestnej činnosti sa mal dopustiť v podobe viacerých skutkov, ktoré boli kvalifikované ako obzvlášť závažný zločin, spáchané v rámci činnosti zločineckej skupiny. Uvedené skutočnosti nasvedčujú na výrazné zapojenie obvineného do protiprávneho konania v rámci celej zločineckej skupiny, ako aj na jeho sklony k páchaniu trestnej činnosti. (...)

Sudca pre prípravné konanie preskúmal dôvodnosť väzby aj z hľadiska plynulosti vedenia trestného stíhania s poukazom na povahu väzby, ktorá by mala trvať len po dobu nevyhnutne potrebnú na dosiahnutie účelu trestného konania. V predloženej veci nezistil neodôvodnené prieťahy, vyšetrowanie prebieha plynulo, podľa zostaveného plánu, pričom vyšetrovacie úkony sú vykonávané priebežne bez zbytočných prieťahov. Od vzatia obvinených do väzby boli vykonané viaceré úkony, predovšetkým výsluchy svedkov a obvinených. Tieto skutočnosti sú zistiteľné z predloženého spisového materiálu. Záverom je potrebné uviesť, že v posudzovanej trestnej veci sa jedná o závažnú a úmyselnú trestnú činnosť, páchanú organizovaným spôsobom formou zločineckej skupiny, kde trestne stíhaných je až 16 obvinených a úkony v rámci Trestného poriadku sú náročné z hľadiska dokazovania. Za opodstatnené preto možno považovať predĺženie väzby aj z hľadiska primeraného časového zabezpečenia, na vykonávanie ďalších potrebných úkonov. Doba, o ktorú bola obvineným predĺžená väzba, preto odráža jednak skutkové závery súdu k dôvodnosti vedenia trestného stíhania pre uvedené trestné činy, ako aj požiadavku

na primerané časové zabezpečenie ďalšieho vyšetrovania, pri priebežnom vykonávaní úkonov.“

Sťažovateľ podal sťažnosť, ktorú odôvodnil prostredníctvom obhajcu v písomnom podaní z 21. marca 2007. Najvyšší súd na neverejnom zasadnutí konanom 28. marca 2007 bez účasti strán uznesením sp. zn. 3 Tošs 5/2007 sťažnosť sťažovateľa zamietol.

V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd uviedol: *„Obvinený R. Z. v písomných dôvodoch svojej sťažnosti podanej prostredníctvom obhajcu JUDr. P. S. uviedol, že návrh prokurátora ani rozhodnutie sudcu pre prípravné konanie nekorešponduje so zisteným skutkovým stavom. Obvinený sa k spáchaniu trestnej činnosti čiastočne priznal a nikdy sa trestnému stíhaniu nevyhýbal. Na dôkaz tohto tvrdenia predložil fotokópiu predvolania na výsluch dňa 9. októbra 2006, ktoré bolo vystavené dňa 5. októbra 2006, pritom obvinený bol zadržaný dňa 7. októbra 2006. Odo dňa zadržania obvinený nebol viac vypočutý a to ani k ďalšiemu skutku, za ktorý mu bolo vznesené obvinenie. Nie je teda pravdou, že úkony sa vo veci vykonávajú plynulo a vôbec sa nevykonávajú úkony smerujúce k ukončeniu dôvodov väzby. Obvinený Z. je aj podľa tvrdení prokurátora iba radovým účastníkom ojedinelých akcií, nie je vedúcou osobnosťou a je otázkou, prečo má byť stíhaný väzobne. Téza o kolúznom dôvode väzby je neudržateľná. Obvinený má rodinu, trvalé bydlisko, pol roka pred zadržaním predal rodinný dom za sumu 2 milióny Sk. Nie je teda prítomný ani dôvod tzv. útekovej väzby, ani obava, že by pokračoval v trestnej činnosti. Vzhľadom na uvedené skutočnosti obvinený navrhol, aby súd prijal jeho sľub aj ponúknutú záruku a prepustil ho z väzby na slobodu.*

Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal napadnuté výroky predmetného uznesenia ako aj konanie, ktoré im predchádzalo a zistil, že sťažnosti obvinených nie sú dôvodné.

V prvom rade je potrebné uviesť, že sudca pre prípravné konanie (rovnako aj prokurátor) pri konaní o návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby dodržal zákonom stanovené lehoty na rozhodnutie i predloženie veci odvolaciemu súdu na rozhodnutie o opravných prostriedkoch.

Svoje rozhodnutie sudca aj náležitým spôsobom a podrobne odôvodnil čo sa týka

dôvodov väzby jednotlivých obvinených, plynulosti vykonávaného dokazovania vo veci, ako aj dôvodov, prečo doposiaľ vec nebola ukončená a v čom vidí riziko prepustenia obvinených na slobodu z hľadiska účelu trestného konania. Na toto odôvodnenie najvyšší súd poukazuje v celom rozsahu a k sťažnostným námietkam obvinených dodáva:

Doposiaľ vykonané dokazovanie nevyvrátilo podozrenie zo spáchania stíhanej trestnej činnosti obvinenými a toto pretrváva v miere dostatočnej na rozhodnutie o väzobnom stíhaní obvinených, samozrejme pri súčasnej existencii niektorého z väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 Tr. por.

Čo sa týka väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por., tak tento je daný ak z konania obvineného alebo z iných konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak maŕiť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Nie je teda potrebné, aby sa obvinení aj dopustili konania, ktoré má znaky uvedené v citovanom ustanovení Trestného poriadku. Takéto konanie je dôvodom na väzbu iba v prípade opätovného vzatia do väzby podľa § 71 ods. 2 Tr. por. Najvyšší súd však považuje za potrebné pripomenúť, že v predmetnej trestnej veci sú všetci obvinení stíhaní za zločiny založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. zák. a vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. d/ Tr. zák., pričom skutky majú všetky znaky organizovaného zločinu. Pre tieto skutky tak, ako sú uvedené v uzneseniach o vznesení obvinenia, je charakteristický prvok hrozby násilím a aj konkrétneho násilia (napr. ublíženie na zdraví alebo používanie zápalných fliaš) voči poškodeným. Tieto skutočnosti sú tými konkrétnymi dôvodmi, ktoré odôvodňujú obavu z kolúzneŕ činnosti všetkých štyroch obvinených tak, ako to podrobne uviedol v odôvodnení napadnutého uznesenia sudca pre prípravné konanie.

Čo sa týka obvineného R. Z., tak tento sa v prípravnom konaní vyhýbal úkonom trestného stíhania, čo bolo jedným z dôvodov jeho vzatia do väzby. Mal sa dopustiť viacerých skutkov závažnej trestnej činnosti, čo spolu so skutočnosťou, že je bez pracovného pomeru odôvodňuje obavu z pokračovania v trestnej činnosti, najmä však v spojení s obavou z páchania trestnej činnosti v súvislosti s kolúznym dôvodom väzby. (...)

Čo sa týka písomného sľubu obvineného R. Z. v zmysle § 80 ods. 1 písm. b/ Tr. por, tak takýto sľub môže v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie prijať iba vtedy, ak považuje sľub vzhľadom na osobu obvineného a na povahu prejednávaného prípadu za

dostatočný a prijme ho. V konkrétnom prípade vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti a charakter trestnej činnosti bolo rozhodnutie sudcu pre prípravné konanie o neprijatí písomného sľubu v súlade so zisteným skutkovým stavom a zákonom a sudca sa ním správne zaoberal napriek zákonnej úprave, ktorá prijatie písomného sľubu v prípade existencie väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por. vylučuje. Sťažnosť obvineného R. Z. v tomto smere dôvodná nebola.

K ponúknutej záruke za ďalšie správanie obvineného R. Z. zo strany jeho obhajcu JUDr. P. S. najvyšší súd uvádza nasledovné: (...)

Z výnimočnosti postavenia obhajcu y trestnom, konaní, ako ho vymedzujú citované ustanovenia Trestného poriadku a Zákona o advokácii vyplýva, že obhajca nemôže byť zároveň dôveryhodnou osobou v zmysle ustanovenia § 80 ods. 1 písm. a/ Tr. por. v tej trestnej veci, v ktorej je činný a u toho obvineného, ktorého zastupuje bez ohľadu na skutočnosť, či obhajobu vykonáva na základe písomnej plnej moci alebo na základe ustanovenia z úradnej moci. Táto skutočnosť vyplýva zo stretu záujmov náležitej obhajoby obvineného s podmienkami poskytovania záruky za ďalšie správanie obvineného. V prípade dôvodného odstúpenia od poskytnutej záruky v zmysle odseku 3 § 80 Tr. por. je totiž jedným zo spôsobov posúdenia dôvodnosti odstúpenia oznámenie dôvodov tohto konania osobou, ktorá záruku poskytla sudcovi pre prípravné konanie alebo súdu. V takomto prípade by nepochybne došlo ku kolízii so záujmami obvineného ako osoby zastúpenej obhajcom v trestnom konaní.

Neprichádza do úvahy ani situácia, aby obhajca činný v konkrétnej trestnej veci, kde je stíhaných viacero obvinených, poskytol záruku za ďalšie správanie obvineného, ktorého sám nezastupuje. Bráni tomu totiž možná kolízia záujmov medzi jednotlivými obvinenými. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sudca pre prípravné konanie postupoval správne, keď dospel k záveru, že nie je možné prijať záruku za ďalšie správanie obvineného R. Z. zo strany jeho obhajcu JUDr. P. S. v zmysle § 80 ods. 1 písm. a/ Tr. por. Sťažnosť obvineného v tomto smere potom nie je dôvodná.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci zistil, že uznesenie sudcu pre prípravné konanie Špeciálneho súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, je správne vo všetkých jeho výrokoch, a preto sťažnosti obvinených M. Š., P. H., M. M. a R. Z. podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. zamietol.“

Všeobecné súdy dosiaľ uzavreli, že vo vzťahu k sťažovateľovi existuje dôvodné podozrenie zo spáchania závažnej trestnej činnosti, z ktorej bol obvinený, spočívajúcej v aktívnej účasti na kriminálnych aktivitách zločineckej skupiny, ktorá sa mala počas obdobia niekoľkých rokov dopúšťať závažných trestných činov násilnej povahy s cieľom dosiahnuť majetkový a finančný prospech. Zistené skutočnosti podľa nich opodstatňovali podozrenie, že tieto trestné činy mali byť páchané systematicky, plánovane a organizovane väčšou skupinou osôb, do ktorej mal patriť aj sťažovateľ. Podľa súdov tvorili tieto osoby skupinu s „určenými vnútornými vzťahmi“, „väzbami a štruktúrou“ zahrňajúcou rozdelenie úloh medzi jednotlivými členmi. Podstata vyšetrovaných trestných činov mala spočívať v používaní násilia alebo hrozby násilia, či inej ťažkej ujmy na zastrašovanie poškodených s cieľom získať od nich majetkový a finančný prospech. Obvinení vrátane sťažovateľa mali na dosiahnutie uvedeného cieľa vedome a systematicky využívať voči poškodeným osobám obťažovanie, zastrašovanie (vrátane hrozieb fyzickou likvidáciou aj s použitím strelných zbraní), priame fyzické násilie či poškodzovanie majetku (napr. hádzaním zápalných fliaš).

Na základe uvedených skutočností zotrvali sudca pre prípravné konanie špeciálneho súdu, ako aj najvyšší súd na úsudku o existencii dôvodnej obavy, že v prípade prepustenia na slobodu bude sťažovateľ pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie [§ 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku].

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05).

Sudca pre prípravné konanie špeciálneho súdu, ako aj najvyšší súd v tomto smere svoje rozhodnutia (uznesenia zo 16. marca 2007 a z 28. marca 2007) dostatočne odôvodnili. Ústavný súd nepovažuje za arbitrárny alebo zjavne neodôvodnený právny

názor špeciálneho súdu a najvyššieho súdu v danej veci, v zmysle ktorého existencia zákonného dôvodu kolúznej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku nevyžaduje [na rozdiel od dôvodu opätovného vzatia do väzby podľa § 71 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku] preukázanie dokonaného kolúzneho konania obvineného, ale postačuje preukázanie takých konkrétnych skutočností, ktoré sú spôsobilé založiť rozumnú obavu (dôvodná obava), že obvinený by sa s veľkou pravdepodobnosťou mohol v prípade ponechania na slobode konania kolúznej povahy dopustiť.

Znenie ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku aplikovaného všeobecnými súdmi v danej veci ani povaha a účel väzby ako procesného zaisťovacieho inštitútu dočasnej a preventívnej povahy nevyklúčujú interpretáciu a výklad označeného ustanovenia Trestného poriadku, ktoré použili špeciálny súd a najvyšší súd v sťažovateľovej veci.

Za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené nepovažuje ústavný súd ani ich hodnotenie zistených skutkových okolností, ktoré je založené na úvahe, že závažnosť, rozsah a spôsob páchania trestnej činnosti, z ktorej bol sťažovateľ dôvodne podozrivý (zahŕňajúci úmyselné a cielené používanie násilia alebo hrozby násilím na zastrašenie a vydieranie poškodených), odôvodňujú obavu, že v prípade prepustenia na slobodu by sa sťažovateľ (vzhľadom na hrozbu vyplývajúcu z trestného stíhania) pokúšal pôsobiť na svedkov, spoluobvinených prípadne ďalších dosiaľ nestotožnených spolupáchateľov alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie.

Taktiež skutkové zistenia zakladajúce dôvodnú obavu v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ako aj ich posúdenie sú uvedené v odôvodneniach rozhodnutí sudcu pre prípravné konanie špeciálneho súdu a najvyššieho súdu spôsobom, ktorý sa nedá označiť ako vnútorne rozporný alebo odporujúci požiadavkám Trestného poriadku na odôvodnenie uznesení.

Ústavný súd po preskúmaní uvedených uznesení dospel k záveru, že existenciu zákonného dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku všeobecné súdy

riadne odôvodnili vychádzajúc z konkrétnych faktov, pričom ich právne závery neodporujú zásadám právnej a formálnej logiky a nevykazujú znaky zjavnej jednostrannosti, arbitrárnosti a svojvôle.

Pokiaľ ide o existenciu väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku v sťažovateľovej veci, sudca pre prípravné konanie Okresného súdu Senica vo svojom uznesení z 10. októbra 2006 konštatoval: „U obvineného existuje dôvodná obava, že ujde, alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu, nakoľko pri telefonickom kontakte s políciou uviedol, že sa k úkonom trestného konania nedostaví, previerky vykonané v mieste jeho bydliska ako aj na ďalších možných miestach výskytu obvineného skončili bezvýsledne a k jeho zadržaniu dňa 07. 10. 2006 došlo len na základe operatívnej informácie.“

Sťažovateľ v rámci konania o návrhu prokurátora zo 6. marca 2007 na predĺženie lehoty väzby tento záver napadol a spochybňoval tvrdením, že sa zdržiaval v mieste bydliska, pri predvedení pred vyšetrovateľa nekládol odpor a trestnému stíhaniu sa nevyhýbal. V sťažnosti podanej najvyššiemu súdu uviedol, že bol zadržaný (7. októbra 2006) ešte pred termínom výsluchu, na ktorý bol riadne vyšetrovateľom predvolaný (9. októbra 2006), na dôkaz čoho pripojil kópiu predvolania vyšetrovateľa.

Sudca pre prípravné konanie, ako aj najvyšší súd v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov a v rámci svojej právomoci dospeli k záveru o existencii zákonného dôvodu tzv. „útekovej“ väzby sťažovateľa, konštatujúc zhodne so závermi sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Senica (v uznesení z 10. októbra 2006), že „obvinený vlastne až do svojho zadržania políciou dňa 7. 10. 2006 sa vyhýbal trestnému konaniu. K zadržaniu jeho osoby došlo až na základe operatívnych informácií polície, pričom na úkony trestného konania sa úmyselne nedostavil bez udania dôvodu a bez výsledku zostali aj previerky vykonané v mieste jeho trvalého bydliska, ako aj na ďalších možných miestach jeho predpokladaného výskytu“ (odôvodnenie uznesenia sudcu pre prípravné konanie sp. zn. BB-Pšv 24/2006 zo 16. marca 2007), resp. že: „Čo sa týka obvineného R. Z., tak tento sa v prípravnom konaní vyhýbal úkonom trestného stíhania, čo bolo jedným z dôvodov

jeho vzatia do väzby“ (odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tošs 5/2007 z 28. marca 2007).

Odôvodneniu označených rozhodnutí zo 16. marca 2007 a z 28. marca 2007 možno vytknúť iba to, že špeciálny súd ani najvyšší súd neoznačili dôkazné prostriedky (doručenky o zaslaní predvolaní k úkonom trestného konania, úradné záznamy o telefonickom pokuse o predvolanie sťažovateľa a jeho výsledku, žiadosti o vykonanie previerky pobytu sťažovateľa v mieste bydliska, resp. na inom mieste a správy o výsledkoch vykonanej previerky atď.), na základe ktorých považovali za preukázané tvrdenia prokurátora o vyhýbaní sa trestnému stíhaniu zo strany sťažovateľa aj napriek jeho obrane týkajúcej sa výsluchu naplánovaného na 9. október 2006.

Ústavným súdom zistený nedostatok v odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tošs 5/2007 z 28. marca 2007 týkajúci sa existencie zákonného dôvodu sťažovateľovej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku však nemôže v danom prípade ovplyvniť záver o existencii zákonných dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku (v tomto smere nemožno považovať uvedené rozhodnutie za arbitrárne), v dôsledku čoho nemožno konštatovať, že by účinky označeného rozhodnutia najvyššieho súdu mohli byť z dôvodu arbitrárnosti v rozpore s článkami ústavy a dohovoru, porušenie ktorých sťažovateľ namietal (obdobne napr. III. ÚS 135/03, IV. ÚS 383/04).

Všeobecné súdy sa zaoberali primeranosťou sťažovateľovej väzby (doba jej trvania sa v čase rozhodovania súdov blížila k šiestim mesiacom) aj z hľadiska plynulosti trestného konania. Rozsah a charakter úkonov prípravného konania realizovaných v sťažovateľovej trestnej veci, ako vyplývajú z vyšetrovacieho spisu, vylúčil podľa názoru sudcu pre prípravné konanie špeciálneho súdu záver, že by orgány činné v trestnom konaní nepostupovali v predmetnej veci s náležitou starostlivosťou a rýchlosťou, resp. že by väzba sťažovateľa sledovala odlišný cieľ ako zabezpečenie dosiahnutia účelu trestného stíhania, t. j. náležitého vyšetrenia okolností zakladajúcich dôvodné podozrenie zo spáchania trestných činov a v prípade, že to výsledky vyšetrovania budú dostatočne odôvodňovať, vznesenia obžaloby a postavenia obvineného pred súd. Sudca pre prípravné konanie skúmal

primeranosť lehoty sťažovateľovej väzby taktiež z hľadiska dĺžky doby, o ktorú mala byť táto lehota predĺžená, zohľadňujúc v súlade s povahou a účelom väzby okolnosti majúce vplyv na dosiahnutie účelu trestného konania (povaha veci, rozsah a zložitosť dokazovania).

Sťažovateľ v rámci konania o predĺžení lehoty trvania jeho väzby, ako aj v konaní pred ústavným súdom poukazoval na skutočnosť, že vyšetrovateľ do dňa rozhodovania o predĺžení lehoty väzby nerealizoval jeho výsluch k časti skutkov kladených mu za vinu a uvedených v uznesení o vznesení obvinenia zo 6. decembra 2006. V situácii, keď vyšetrovanie v sťažovateľovej veci nebolo ukončené, sa vykonávalo rozsiahle dokazovanie, pričom sťažovateľ mal možnosť vyjadriť sa k dôvodnosti vznesených obvinení priamo pred sudcom pre prípravné konanie (na verejnom zasadnutí 16. marca 2007) a obhajoba neuviedla žiadne ďalšie konkrétne skutočnosti svedčiacie o tom, že by jej v rámci prípravného konania bolo upierané právo zaujať písomne stanovisko k veci, robiť procesné návrhy, či navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy v sťažovateľov prospech, nemožno (vzhľadom na konštatovanie existencie väzobných dôvodov) považovať za arbitrárny záver všeobecných súdov o dôvodnosti a opodstatnenosti ďalšieho trvania sťažovateľovej väzby.

Zákonnosť prípravného konania z hľadiska rešpektovania sťažovateľovho práva na obhajobu, pokiaľ ide o vec samu (konanie o samotnom trestnom obvinení), ústavný súd neskúmal. Táto otázka nebola predmetom sťažnosti sťažovateľa pred ústavným súdom (napádajúcej iba väzobné rozhodnutie a procesný postup najvyššieho súdu), pričom na jej preskúmanie sa nevzťahuje ani právomoc ústavného súdu, keďže princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy mu bráni rozhodovať vo veciach, v ktorých sa fyzická osoba alebo právnická osoba môže ochrany základného práva alebo slobody účinne domáhať pred všeobecnými súdmi. V danom prípade môže totiž sťažovateľ v prípade podania obžaloby právne účinným spôsobom namietat' nezákonný priebeh prípravného konania vrátane porušenia jeho práva na obhajobu podľa ustanovení Trestného poriadku priamo v konaní pred všeobecným súdom oprávneným konať o podanej obžalobe.

Z obsahu sťažnosti a z obsahu k veci sa viažuceho spisového materiálu bolo ústavnému súdu zrejmé, že výrok sťažovateľom napádaného uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tošs 5/2007 z 28. marca 2007 je náležité a podrobne odôvodnený, pričom v plnom

rozsahu reaguje na argumentáciu a návrhy sťažovateľa obsiahnuté v odôvodnení sťažnosti jeho obhajcom.

V súvislosti s procesným postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tošs 5/2007 sťažovateľ namietal porušenie svojich práv zaručených v ústave a v dohovore v dôsledku rozhodovania najvyššieho súdu v druhom stupni v neprítomnosti sťažovateľa, bez jeho osobného vypočutia (na neverejnom zasadnutí).

Z okolností posudzovaného prípadu vyplýva, že sťažovateľ bol osobne vypočutý sudcom pre prípravné konanie Okresného súdu Senica pred rozhodnutím o jeho vzatí do väzby (10. októbra 2006), ako aj sudcom pre prípravné konanie špeciálneho súdu pred rozhodnutím o predĺžení jeho väzby (16. marca 2007). V rámci konania pred najvyšším súdom o sťažnosti proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie zo 16. marca 2007 sťažovateľ o osobné vypočutie a o účasť na zasadnutí najvyššieho súdu nežiadal. Svoje námietky v tomto smere uplatnil až v sťažnosti podanej ústavnému súdu.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nie je súdom vyššej inštalácie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto neposudzuje správnosť procesného postupu či skutkových a právnych názorov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07). Do jeho právomoci v konaní podľa čl. 127 ústavy patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej moci s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05). Z uvedeného okrem iných dôsledkov vyplýva, že v prípade konania pred všeobecnými súdmi musí sťažovateľ ochranu svojich základných práv a slobôd vrátane argumentácie s tým spojenej uplatniť najskôr v tomto konaní a až následne v konaní pred ústavným súdom (napr. III. ÚS 90/03, III. ÚS 135/03).

Vychádzajúc z uvedených skutočností dospel ústavný súd k názoru, že v priebehu väzby sťažovateľa bola procesná záruka spočívajúca v jeho možnosti byť osobne prítomný

v konaní pred súdom a osobne sa k veci vyjadriť rešpektovaná v rámci periodickej súdnej kontroly väzby v primeraných časových intervaloch. Sťažovateľ o vypočutie v konaní pred najvyšším súdom nežiadal. Procesný postup sudcu pre prípravné konanie a najvyššieho súdu v rámci konania o väzbe v posudzovanom prípade neodňali sťažovateľovi možnosť predložiť im argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe a vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej dôvodnosti a zákonnosti a z hľadiska celkového posúdenia ho ani neuviedli do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s prokurátorom.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil porušenie základných práv sťažovateľa zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy ani porušenie jeho práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tošs 5/2007 z 28. marca 2007 ani procesným postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tošs 5/2007, preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 2008